

PAPER DETAILS

TITLE: Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Yeterliğin Algılanan Sosyal Destek Açısından İncelenmesi

AUTHORS: Fuad BAKIOGLU

PAGES: 1858-1875

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/732556>

Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Yeterliğin Algılanan Sosyal Destek Açısından İncelenmesi

DOI: 10.26466/opus.544883

*

Fuad Bakioğlu*

* Dr, Öğr. Üyesi, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Karaman / Türkiye

E-Posta: fuadpdr@gmail.com

ORCID: [0000-0002-9905-6199](https://orcid.org/0000-0002-9905-6199)

Öz

Sosyal yeterlik, bireyin sosyal ilişki başlatmak ve sürdürmesi konusunda becerilerine ola inancıdır. Sosyal yeterliği etkileyen değişkenlerin ortaya konması bu kavramın daha iyi anlaşılmasını sağlayacaktır. Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinde sosyal yeterliğin algılanan sosyal destek açısından incelenmesidir. Araştırma grubunu 206 (%58.2.1) kadın, 148 (%41.8) erkek olmak üzere toplam 354 üniversite öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmada "Sosyal Yeterlik ve Sosyal Sonuç Beklentileri Ölçeği" ve "Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizi için Bağımsız örneklem t-testi, Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularında, üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre sosyal yeterlik ve özel insana yönelik sosyal destek algılarının anlamlı düzeyde farklılaştığı, aile ve arkadaşlara yönelik sosyal destek algısının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı bulunmuştur. Araştırmada sosyal yeterlik ile algılanan sosyal destek arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde bir ilişki bulunmuştur. Ayrıca, regresyon modelinde sosyal destek algısının sosyal yeterliğin toplam varyansının yaklaşık %32'sini açıkladığı bulgulanmıştır. Sonuç olarak üniversite öğrencilerinin sosyal destek algısı arttıkça sosyal yeterlik düzeyi de artmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal yeterlik, Sosyal sonuç beklentileri, Sosyal destek, Üniversite öğrencileri

An Investigation of Perceived Social Support and Social Efficacy in University Students

*

Abstract

Social self-efficacy is the belief in an individual's ability to initiate and maintain a social relationship. Determining the variables affecting social self-efficacy will provide a better understanding of this concept. The aim of this research is to examine the relations between perceived social support and social efficacy of the university students. The research group consisted of 354 university students 206 (58,2%) women and 148 (41,8%) men. In the study, "Social Efficacy and Social Outcome Expectations Scale" and "Multi-Dimensional Perceived Social Support Scale" were used. Independent sample t-test, Pearson correlation analysis and multiple regression analysis were used to analyze the data. According to the findings of the study, it was found that social efficacy and private human social support perceptions of the university students differed significantly according to gender, and the perception of family and friend social support did not differ significantly. In the study, a significant positive relationship was found between social efficacy and perceived social support. In addition, it was found that the perception of social support in the regression model accounted for about 32% of the total variance of social efficacy. As a result, as the social support perception of university students' increases, the level of social efficacy increases.

Keywords: Social efficacy, Social outcome expectation, Social support, University students.

Giriş

Sosyal yeterlik kavramı Albert Bandura (1977, 1997) tarafından Sosyal Bilişsel Öğrenme Kuramında ele alınan öz yeterlik teorisine dayanmaktadır. Öz yeterlik, gelecekte bir performans sergileyecek olan bireyin başarılı olacağına ilişkin inancını ifade etmektedir (Bandura, 1994). Öz yeterliğin belirlenmesinde kişisel deneyim, dolaylı deneyim, sözel ikna ve fizyolojik ve psikolojik durum etkili olmaktadır (Bandura, 1997). Ayrıca bireyin sosyal yeterlik algısının belirlenmesinde sosyal destek kaynakları da etkili olabilmektedir.

Sosyal yeterlik, bireyin sosyal ilişki başlatma ve sürdürmek konusunda becerilerine güvenmesi ve kendisini yeterli görmesidir (Bakioğlu ve Türküm, 2017; Wright, Wright ve Jenkins-Guarnieri, 2013). Sosyal yeterlik bireyin içinde yer aldığı toplumun ve kültürün öğrenilmesi yoluyla gerçekleşmektedir. İçinde yer aldığı toplumsal yapıda kabul gören iletişim ve etkileşim yollarını öğrenen birey bunu yaşantısına uygulamaktadır. Sonuç olarak sosyal yeterliği gelişmiş bireyin toplumun diğer üyeleri ile etkileşim kurabilecek yeterliğe sahip olması beklenmektedir.

Sosyal yeterlik pek çok kişisel özellikle ilişkili bir alan olarak görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, Sosyal yeterlik, yalnızlık (Bakioğlu ve Türküm, 2017; Hermann ve Betz, 2006) ve depresyon (Ahmad, Yasien ve Ahmad, 2014) ile negatif yönde, yaşam doyumu (Bakioğlu ve Türküm, 2017; Wright ve Perrone, 2010), öz saygı (Hermann ve Betz, 2006) ve problem çözme becerileri (Erözkan, 2013) ile pozitif yönde ilişkili bulunmuştur. Ancak sosyal yeterlik kavramının anlaşılması adına daha fazla sayıda araştırma yapılması ve kavram hakkında açıklamaların yapılması gerekli görülmektedir.

Sosyal yeterliğin sağlanmasında aile, okul, arkadaş çevresi ve kişinin etkileşim halinde olduğu diğer kaynaklar önemli rol oynamaktadır. Bireyin sosyalleşmesi ilk olarak ailede gerçekleşmektedir (Hetherington ve Parke, 1986). Aile içinde yer aldığı kültürün temel özelliklerini birey dünyaya geldiği andan itibaren ona kazandırmaya çalışmaktadır. Bu yolla ilk sosyalleşme deneyimini birey ailede yaşamaktadır (Topçugil, 2002). Daha sonra birey arkadaş çevresinde sosyalleşme yaşamaktadır. Arkadaş ortamı bireyin aileden ayrı ve bir fert olarak bağımsız ilişki kurduğu ilk çev-

redir (Çimen, 2000; Kulaksızoğlu, 2001). Bu yönüyle birey arkadaş ortamına kendi önceki sosyalleşme becerilerini de uygulayarak sosyal ilişki başlatma ve sürdürme deneyimleri edinmektedir.

Sosyal ilişki başlatabilen bireyler bazı temel özelliklerini de kullanmaktadırlar. Bu özellikler; sabırlı olma, kişilerin hak ve özgürlüklerine saygı duyma, kendi ve diğerlerinin özel alanlarını koruma şeklinde ifade edilebilir. Birey tüm bu özelliklerini kullanarak sosyal ilişkilerini sürdürmekte ve sosyal ağlarını geliştirebilmektedir. Elbette bireyin özellikle sosyal yeterliğinin oluşabilmesi için pek çok destek kaynağına ihtiyacı olduğu da yadsınamaz. Tüm bu bilgiler sosyal yeterliğin sosyal destek ile ilişkili olduğunu göstermektedir.

Sosyal destek, bireyin ihtiyaç duyduğunda çevresinden aldığı bilgi, araçsal, duygusal ve sosyal yardımı ifade etmektedir (Cohen, 2004). Sosyal desteğin en önemli ve doğal kaynağı aile ve aile üyeleri olarak görülmektedir (Robertson, 1998). Ayrıca bireyin arkadaşları ve yaşamındaki özel insan diğer sosyal destek kaynaklarını oluşturmaktadır. İlk çocukluk döneminden başlayarak yetişkinliğe doğru aile doğal sosyal destek kaynağı iken arkadaş ve özel insan ise bireyin seçimleri ile gerçekleşen sosyal destek kaynaklarını oluşturmaktadır. Bireyin sosyal destek kaynaklarının olması yaşantısındaki pek çok zorluğun üstesinden gelmesine olanak sağlamaktadır. Nitekim yapılan araştırmalarda sosyal destek ile yalnızlık (Yıldırım, 2000; Yılmaz, Yılmaz ve Karaca, 2008) utangaçlık ve sır saklama (Deniz ve Bakioğlu, 2017) arasında negatif yönde, sosyal bağlılık (Duru, 2008), akademik başarı (Yıldırım ve Ergene, 2003), mesleki olgunluk (Bozgeyikli, Doğan ve Işıklar, 2010), benlik saygısı ve iyi oluş (Saygın, 2008), psikolojik dayanıklılık (Terzi, 2016) ve yaşam doyumu (Çattık ve Aksoy, 2018) ile pozitif yönde bir ilişki olduğuna işaret etmektedir.

Üniversite dönemi yaş itibarıyla genç yetişkinlik dönemine denk gelmektedir. Bu dönemde bir iş ve bir eş/partner seçme temel yaşam görevleri olarak görülmektedir (Levinson, 1986). Genç yetişkin olan birey iş bulmak için öncelikle belirli bir alanda uzmanlaşmaya gidebileceği bir eğitim almaktadır (Aktu, 2016). Günümüzde özellikle insanlarla sağlıklı ilişki kurabilen ve bunu sürdürebilen bireylerin daha kolay iş buldukları düşünülmektedir. Diğer yandan bireyin bir eş/partner bulabilmesinin yolu sosyal ilişki kurma becerilerini kullanabilmesi ve sosyal yeterliğe sahip olmasının

dan geçmektedir. Bireyin sosyal yeterliğini etkileyen önemli kaynaklardan birisi sosyal destekleridir. Yapılan araştırmalarda sosyal desteğin sosyal yeterliği etkilediği ortaya konmuştur (Adams vd., 2019; Wang vd., 2018). Aileden, arkadaşan ve özel insandan alınan sosyal destek bireyin sosyal ağlarını geliştirmesine ve sosyal ilişki başlatma ve sürdürmesine katkı sağlayarak sosyal yeterliğinin artmasına olanak sağlamaktadır. Özellikle üniversite döneminde sosyal destek kaynaklarının aktive edilmesi ve bireyin sosyal yeterliğinin artmasına olanak sağlamaktadır (Kardamas, 2006). Nitekim sosyal olmak üniversite dönemine denk gelen genç yetişkinlik döneminin önemli gelişim görevleri arasında yer almaktadır. Bu bilgiler ışığında üniversite öğrencilerinin sosyal yeterliği ile sosyal destek algısı arasındaki ilişkilerin ortaya konması önemli görülmektedir.

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin algılanan sosyal destek ve sosyal yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Bu çerçevede bu araştırmada, ilk olarak üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre algılanan sosyal destek ve sosyal yeterliklerinin farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmektedir. Daha sonra algılanan sosyal destek ve sosyal yeterlik arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığı ve algılanan sosyal desteğin sosyal yeterliği yordayıp yordamadığına bakılmaktadır.

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, algılanan sosyal desteğin sosyal yeterliği ne ölçüde yordadığını ve değişkenler arasındaki ilişkilerin incelendiği tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın bağımlı değişkeni sosyal yeterlik, bağımsız değişken ise algılanan sosyal destektir.

Araştırma Grubu

Bu araştırma, 2018-2019 öğretim yılının güz döneminde Türkiye'nin Orta Karadeniz Bölgesinde yer alan bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 354 üniversite öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunda 206 kadın (%58.2) ve 148 erkek (%41.8) şeklinde cinsiyetlerini işaretleyen katı-

lancı yer almaktadır. Araştırma grubunda yer alan üniversite öğrencilerinin yaş ortalaması 20.54 (ss=1.99) ve yaşları 17 - 30 arasında değişmektedir.

Veri Toplama Araçları

Bu bölümde araştırma verilerinin elde edilebilmesi için kullanılan ölçme araçlarına ait bilgiler yer almaktadır.

Sosyal Yeterlik ve Sosyal Sonuç Beklentileri Ölçeği: Sosyal Yeterlik ve Sonuç Beklentileri Ölçeği (SYSBÖ) Wright, Wright ve Jenkins-Guarnieri (2013) tarafından bireylerin sosyal yeterlik düzeylerinin belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Bakioğlu ve Türküm (2017) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçekte Beşli Likert tipi derecelendirme (1= Hiç katılmıyorum, 5= Tamamen katılıyorum) kullanılmıştır. Ölçekte 19 madde yer almakta ve ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçek sosyal yeterlik ve sosyal sonuç beklentisi şeklinde iki alt boyuttan oluşmaktadır. Sosyal yeterlik alt boyutunda 13 madde, sosyal sonuç beklentileri alt boyutunda 6 madde yer almaktadır. Ölçekten toplam puan alınmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 19 ile 95 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan puanın yüksek olması sosyal yeterlik ve sonuç beklentileri düzeyinin yüksek olmasına işaret etmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında yapının doğrulandığı ve iyi uyum indekslerinin elde edildiği görülmektedir ($\chi^2/sd = 1.17$, RMSEA = .07, GFI = .89, AGFI = .86, CFI = .98, NFI = .96, NNFI = .97, IFI = .98 ve SRMR = .05). Ölçeğin güvenirlik analizinde Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ölçek toplamı için .91, sosyal yeterlik alt boyutu için .92 sosyal sonuç beklentileri alt boyutu için .81 ve test tekrar-test güvenirlik katsayısı ölçek toplamı için .90 bulunmuştur. Bu araştırma için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ölçek toplamı için .93, sosyal yeterlik alt boyutu için .93 ve sosyal sonuç beklentileri alt boyutu için .80 bulunmuştur.

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği: Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) bireylerin aile, arkadaş ve özel insandan algıladığı sosyal destek düzeyini belirlemek amacıyla Zimmet, Powel ve Farley (1988) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması gözden geçirme çalışması Eker, Arkar ve Yaldız (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ölçekte Yedili Likert tipi derecelendirme (1= Kesinlikle hayır, 7= Kesinlikle evet) kullanılmıştır. Ölçekte 12 madde yer almakta ve ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği, aile, özel insan ve arkadaş sosyal destek algısı olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. Her bir boyutta dört madde yer almaktadır. Ölçeğin her bir boyutunda alınabilecek puanlar 4 ile 28 arasında değişmektedir. Ölçeğin her bir boyutu için alınan puan yükseldikçe algılanan sosyal destek (aile, özel insan, arkadaş) düzeyinin de yükseldiği anlamına gelmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışmasında yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin üç faktörden oluştuğu ve toplam varyansın %75.3'ünün açıklandığı görülmüştür. Ölçeğin güvenirlik analizinde Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ölçek toplamı için .89, aile sosyal destek algısı alt boyutu için .85, özel insan sosyal destek algısı alt boyutu için .92 ve arkadaş sosyal destek algısı alt boyutu için .88 bulunmuştur. Bu araştırma için Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı ölçek toplamı için .88, aile sosyal destek algısı alt boyutu için .85, özel insan sosyal destek algısı alt boyutu için .86 ve arkadaş sosyal destek algısı alt boyutu için .92 bulunmuştur.

Verilerin Analizi ve İşlem

Bu araştırmada betimsel analizler (frekans, ortalama, standart sapma), güvenirlik analizleri (çarpıklık, basıklık, korelasyon) ve karşılaştırma analizleri (bağımsız örneklem t-test, çoklu regresyon) için IBM SPSS Statistic 22 programı kullanılmıştır.

Bu araştırmanın betimsel analizleri yapılırken istatistiksel tekniklerin seçimi için normal dağılım varsayımları kontrol edilmiştir. Araştırmanın betimsel analizlerinde kullanılacak istatistiksel yöntem seçiminde çarpık-

lık, basıklık ve Kolmogrov Smirnov değerleri incelenerek karar verilmiştir. Araştırmada sosyal yeterlik için çarpıklık katsayısı -.27, basıklık katsayısı .40, aile sosyal destek algısı için çarpıklık katsayısı -1.03, basıklık katsayısı .14, özel insan sosyal destek algısı için çarpıklık katsayısı -.37, basıklık katsayısı -1.13 ve özel insan sosyal destek algısı için çarpıklık katsayısı -.81, basıklık katsayısı -.13 olarak hesaplanmıştır. Kolmogrov Smirnov değeri incelenmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği sonucuna varılmıştır. Üniversite öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal destek algısı düzeylerinin cinsiyet göre farklılaşıp farklılaşmadığına bağımsız örneklem t-testi sonuçları ile değerlendirilmiştir. Üniversite öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal destek algısı arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi yöntemleri ile incelenmiştir. Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından sınıf ortamında toplanmıştır. Veriler araştırmaya katılmaya gönüllü olan katılımcılardan elde edilmiştir. Veri setinin yanıtlanması ortalama 30 dakikalık bir zaman dilimini kapsamaktadır.

Bulgular

Bu başlık altında araştırmadan elde edilen bulgulara verilmiştir. İlk olarak üniversite öğrencilerinin sosyal yeterliklerinin cinsiyetlerine göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Cinsiyete göre sosyal yeterlik arasındaki fark

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	sd	t	p
Kadın	206	74,03	9,61	352	-5,95	,00
Erkek	148	80,67	11,29			

Tablo 1 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre erkeklerin sosyal yeterlik puanlarının kızlarınkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir [$t_{(352)} = -5.95$; $p > .05$]. Üniversite öğrencilerinin sosyal destek algılarının cinsiyete göre farklılaşıp farklılaşmadığına ilişkin bağımsız örneklem t-testi sonuçları Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2 incelendiğinde üniversite öğrencilerinin cinsiyete göre aile sosyal destek [$t_{(352)} = -.73$; $p > .05$] ve arkadaş sosyal destek [$t_{(352)} = -1.16$;

$p > .05$] puanlarının anlamlı düzeyde farklılaşmadığı görülmektedir. Ancak cinsiyete göre erkeklerin özel insan sosyal destek puanlarının kızlarinkinden anlamlı düzeyde yüksek olduğu görülmektedir [$t_{(352)} = -2.72$; $p > .05$].

Tablo 2. Cinsiyete göre algılanan sosyal destek arasındaki fark

Değişken	Cinsiyet	N	$\bar{X}$	ss	Sd	t	p
Aile	Kadın	206	22.94	5.49	352	-.73	.47
	Erkek	148	23.34	4.76			
Özel İnsan	Kadın	206	17.84	8.11	352	-2.72	.03
	Erkek	148	19.74	7.65			
Arkadaş	Kadın	206	21.99	5.32	352	-1.16	.25
	Erkek	148	22.64	4.94			

Üniversite öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sosyal destek algıları arasında anlamlı düzeyde bir ilişki olup olmadığı Pearson korelasyon analizi ve çoklu regresyon analizi yöntemleri ile incelenmiştir.

Korelasyon Analizi Sonuçları

Bu başlık altında sosyal yeterlik ile sosyal destek algısı arasındaki ilişkileri içeren Pearson korelasyon analizi bulgularına yer verilmiştir. Araştırmanın değişkenlerine ait Pearson korelasyon, ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3. Değişkenler arasındaki Pearson korelasyonları

Değişken	Sosyal Yeterlik	Aile	Özel İnsan	Arkadaş	$\bar{X}$	ss
Sosyal Yeterlik	-				76.81	10.84
Aile Sosyal Destek	.46**	-			23.11	5.20
Özel İnsan Sosyal Destek	.41**	.34**	-		18.63	7.96
Arkadaş Sosyal Destek	.46**	.64**	.29**	-	22.27	5.17

Tablo 3 incelendiğinde yordanan değişken (sosyal yeterlik) ile yordayıcı değişken (aile, özel insan ve arkadaş sosyal destek algısı) puanları arasında pozitif yönde anlamlı düzeyde korelasyon değerleri elde edilmiştir. Araştırmanın değişkenleri incelendiğinde sosyal yeterlik ile algılanan sosyal destek arasında orta düzeyde anlamlı ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal yeterlik ve sonuç beklentileri ölçeğinden aldıkları ortalama puan 76.81'dir. Katılımcıların aile, özel insan ve arkadaş sosyal destek puan ortalamaları sırasıyla 23.11, 18.63 ve 22.27 olarak bulunmuştur.

Regresyon Analizi Sonuçları

Bu bölümde algılanan sosyal desteğin sosyal yeterliği yordama düzeyini içeren çoklu regresyon analizi sonuçlarına yer verilmiştir. Regresyon analizine ilişkin sonuçlar Tablo 4'de verilmektedir.

Tablo 4. Sosyal yeterliğin yordanmasına ilişkin Çoklu Regresyon Analizi sonuçları

Yordayıcı Değişken	B	Standart Hata	β	t	p	İkili r	Kısmi r
Sabit	48.401	2.390	-	20.250	.00	-	
Aile	.434	.122	.208	3.556	.00	.46	.19
Özel İnsan	.354	.064	.260	5.510	.00	.41	.28
Arkadaş	.528	.121	.252	4.374	.00	.46	.23
R= .563, R ² = .317, F= 54.083, Sd= 3;350, p= .000							
Sosyal Yeterlik= 48.401 + .528 Arkadaş + .434 Aile + .354 Özel İnsan							

Tablo 4 incelendiğinde sosyal yeterlik yordanan değişkeni ile algılanan sosyal destek (aile, özel insan, arkadaş) yordayıcı değişkenine ait regresyon modelinin istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir ($F_{(3;350)}=54.083$; $p<.01$). Modelde sosyal destek algısı (aile, özel insan, arkadaş) yordayıcı değişkeni yordanan değişken olan sosyal yeterlik algısı toplam varyansının yaklaşık %32'sini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (β) göre yordayıcı değişkenlerin sosyal yeterlik üzerindeki göreceli önem sırası, özel insan, arkadaş ve aile sosyal destek algısı şeklindedir. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise sosyal destek algısı değişkenlerinin (aile, özel insan, arkadaş) sosyal yeterlik üzerinde anlamlı yordayıcıları olduğu görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen bulgular tartışılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, algılanan sosyal destek ile sosyal yeterlik arasındaki ilişkiyi incelemek ve algılanan sosyal desteğin sosyal yeterliği yordama düzeyini belirlemektir.

Araştırmada ilk olarak sosyal yeterliğin cinsiyete göre erkeklerin puanlarının kadınların puanlarından anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Araştırmanın bu bulgusu alanyazında yapılan araştırma bulguları ile benzerdir (Karahan, Sardoğan, Özkamalı ve Menteş, 2016). Anadolu kültüründe erkeklerin kültürel olarak evin dışındaki ilişkileri yürüten kişi olması sosyal olarak yeterliği edindiğini düşünmesine ortam sağlamaktadır. Nitekim kadınlara daha çok ev içi sorumlulukların yüklendiği geleneksel toplumlarda erkek sosyal olarak özerk yapıda olmaktadır. Bu bulgu da bu bilgileri doğrular niteliktedir.

Araştırma bulgularına göre, algılanan aile ve arkadaş sosyal desteğinin cinsiyete göre farklılaşmadığı ancak özel insandan algılanan sosyal desteğin erkeklerin lehine farklılaştığı bulunmuştur. Alan yazın incelendiğinde ergenlik dönemindeki kızların aileden, arkadaştan ve öğretmenlerden aldıkları sosyal desteğin yüksek olduğu görülmektedir (Kaşık, 2009). Ancak üniversite döneminde bireyler karşı cinse yönelmekte ve ilk doyum verici ilişkilerini kurmaktadır. Özellikle erkeklerin ilk çocukluk yaşantısından itibaren sosyalleşme konusunda aileler tarafından desteklendiği ancak genç yetişkinlik döneminde ailenin yerini özel insan almaktadır. Dolayısıyla bu dönemde sosyal destek kaynaklarının özel insana yöneldiği görülmektedir. Bu araştırmada elde edilen bulgular bu bilgileri doğrular niteliktedir.

Araştırmanın değişkenleri olan algılanan sosyal destek ile sosyal yeterlik arasında pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Regresyon analizinde algılanan sosyal desteğin sosyal yeterlik toplam varyansının yaklaşık %32'sini açıkladığı görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde bu araştırmanın bulgularına benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Adams vd., 2019; Karademas, 2006; Traş ve Arslan, 2013; Wang vd., 2018). Sosyal destek (aile, arkadaş ve özel insan) bireyin sosyal ilişki kurmasına ve var olan sosyal ilişkilerini sürdürmesine ve koruma-

sına olanak sağlamaktadır. Dolayısıyla başkaları ile sosyal ilişki kuran bireyin sosyal destek kaynaklarının onu teşvik etmesi, cesaretlendirmesi olumlu sosyal ilişkiler kurmasını sağlamaktadır (Karademas, 2006). Nitekim çevresi tarafından teşvik edilmeyen bireyler yeni deneyimlere kapalı olmakta ve girişimde bulunmaktan kaçınmaktadırlar. Tüm bu bilgiler dikkate alındığında bireyin sosyal destek kaynaklarının olması sosyal yeterliğinin beslenmesine olanak sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Psikolojik danışma alanında alan uzmanları ve araştırmacılar, üniversite öğrencilerinde sosyal yeterliklerini arttırmaya yönelik çalışma yaptıklarında mutlaka sosyal destek kaynaklarını işe koşmalıdırlar. Nitekim sosyal destek kaynakları işlevsel olan bireylerin sosyal yeterliklerinin yüksek olduğu görülmektedir. Ayrıca kadınların ve erkeklerin sosyal yeterlik ve sosyal destek algılarının farklılaşmasına ilişkin kaynakların belirlenmesi, cinsiyetler arasındaki farklılaşmanın ortadan kaldırılmasına ve eşitlik temelli sosyalleşmenin gerçekleşmesine olanak sağlayacağı değerlendirilmektedir. Dolayısıyla yapılacak olan araştırmalarda kültürel öğelerin/özelliklerin sosyal yeterliğe etkisi incelenebilir.

Bu araştırmada elde edilen bulgular üniversite öğrencilerinin anket formlarına verdikleri yanıtlara dayanmaktadır. Sosyal yeterlik ve sosyal destek kavramları kültürel unsurları da içermektedir. Bundan sonra yapılacak araştırmalarda kültüre özgü kaynakların ortaya çıkarılabilmesi için karma desen araştırma yöntemi kullanılabilir. Farklı kültürel gruplardan elde edilen verilerin karşılaştırıldığı karşılaştırmalı araştırmalar yapılabilir.

EXTENDED ABSTRACT

**An Investigation of Perceived Social Support and
Social Efficacy in University Students**

*

Fuad Bakioğlu

Karamanoglu Mehmetbey University

Social efficacy is a concept that is researched in the field psychology. Social efficacy is based on self-efficacy theory which is handed in social cognitive learning theory. Social efficacy is that an individual trusts his / her skills in initiating and maintaining a social relationship. Social self-efficacy is closely related to many variables. For example; social self-efficacy is negatively correlated with loneliness and depression, positively correlated with problem solving and life satisfaction. Being social is a basic life task especially for university students. Determining the variables that support the social self-efficacy of university students will facilitate the fulfillment of these life tasks. One of these variables is perceived social support.

Social support refers to information, instrumental, emotional and social assistance that an individual receives from his / her environment when needed. The sources of social support (family, friends and private people) allow the individual to be encouraged to initiate and maintain social relations. Social self-efficacy of individuals who use social support resources is high. It is important to draw attention to these social support resources in such an important place and to reveal their relationship with social self-efficacy. Determining the variables affecting social self-efficacy will provide a better understanding of this concept. The aim of this research is to examine the relations between perceived social support and social efficacy of the university students.

The sample of 354 volunteered university students from a university in the northwest part of Turkey was recruited between October and November 2018. The mean age of the participants was 20.54 years (Standard Deviation = 1.99) with a range from 17 to 30 years. Of these, 58.2% (N = 206) were female and 41.8% (N = 148) were male. The data of this study was

collected using “Social Competency and Social Outcome Expectations Scale” and “Multi-Dimensional Perceived Social Support Scale”. In this study, the normal distribution assumptions were checked. As a result of the analyzes, it was concluded that the data showed normal distribution. Thus, it was decided to use parametric analysis methods. Independent sample t-test, Pearson correlation analysis and multiple regression analysis were used to analyze the data. The statistical analysis of the data was performed using 22.0 SPSS package program.

This study was conducted to investigate the relationship between perceived social support and social efficacy. This study also examined the differences in the level of perceived social support and social efficacy of university students according to gender.

According to the findings of the study, it was found that social efficacy and private human social support perceptions of the university students differed significantly according to gender, and the perception of family and friend social support did not differ significantly. When we look at the relations between predicted and predictive variables, there is positive correlations between social efficacy and perceived social support. In addition, it was found that the perception of social support in the regression model accounted for about 32% of the total variance of social efficacy. As a result, as the social support perception of university students' increases, the level of social efficacy increases. It is possible to say that individuals supported by family, friends and private people will rely on their skills in initiating and maintaining social relationships. Individuals are separated from their families for the first time and live independently. The individual's ability to cope with their own difficulties will allow them to be independent. Individuals in this period to initiate and maintain positive social relations with others will allow them to have a wider network as socially. In this stage, when the individuals take these steps, the introduction of social support resources will contribute to the increase of individuals' perceptions of social self-efficacy. While family social support is important in the early years of the university period, private human social support is becoming more important towards the end of university years. This may be due to the fact that individuals in young adulthood have the first satisfactory relationship with the opposite sex and preparation for marriage.

The findings of this study are based on the responses of university students to the questionnaire forms. The concepts of social competence and social support include cultural elements. After that, a mixed pattern research method can be used in order to reveal culture-specific resources. Comparative studies can be done comparing the data obtained from different cultural groups. It is recommended that social support resources should be included in psychoeducation programs prepared to increase social self-efficacy in the field of psychological counseling. Furthermore, these studies can be carried out by field experts within the scope of preventive guidance activities.

Kaynakça / References

- Adams, S. W., Bowler, R. M., Russell, K., Brackbill, R. M., Li, J., ve Cone, J. E. (2019). PTSD and comorbid depression: Social support and self-efficacy in World Trade Center tower survivors 14-15 years after 9/11. *Psychological Trauma: Theory, Research, Practice, and Policy*, 11(2), 156-164. doi:10.1037/tra0000404.
- Ahmad, Z. R., Yasien, S., ve Ahmad, R. (2014). Relationship between perceived social self-efficacy and depression in adolescents. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 8(3), 65-74.
- Aktu, Y. (2016). Levinson'un kuramında ilk yetişkinlik döneminin yaşam yapısı. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 8(2), 162-177. doi:10.18863/pgy.12690
- Bakioğlu, F., ve Türküm, A. S. (2017). Psychometric properties of adaptation of the social efficacy and outcome expectations scale to Turkish. *European Journal of Educational Research*, 6(2), 213-223. doi:10.12973/eu-jer.6.2.213
- Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84 (2), 191-215.
- Bandura, A. (1994). Self-efficacy. V.S. Ramachaudran (Ed.), *Encyclopedia of Human Behavior* (Vol. 4), içinde (s. 71-81). New York: Academic Press.
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. New York: W. H. Freeman Company.

- Bozgeyikli, H., Doğan, H. ve Işıklar A. (2010). Üstün yetenekli öğrencilerin mesleki uygunluk düzeyleri ile algıladıkları sosyal destek düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* 28(1), 133-149.
- Cohen, S. (2004). Social relationships and health. *American Psychologist*, 59(8), 676-684.
- Çattık, M., ve Aksoy, V. (2018). Gelişimsel yetersizliği olan çocukların ebeveynlerinin sosyal destek, öz yeterlik ve yaşam doyum düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 43(195), 65-77. doi:10.15390/EB.2018.7246
- Çimen, S. (2000). *Ankara'da üniversite anaokullarına devam eden beş altı yaş çocuklarının psiko-sosyal gelişimlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Deniz, M., ve Bakioglu, F. (2017). Ergenlerde sır saklamanın duygusal özerklik, ahlaki uygunluk, yalnızlık, utangaçlık ve sosyal destek açısından incelenmesi. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3), 1118-1133. doi:10.14686/buefad.338144
- Duru, E. (2008). Yalnızlığı yordamada sosyal destek ve sosyal bağlılığın rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 23(61), 15-24.
- Eker, D., Arkar, H., ve Yaldız, H. (2001). Çok boyutlu algılanan sosyal destek ölçeğinin gözden geçirilmiş formunun faktör yapısı, geçerlik ve güvenilirliği. *Türk Psikoloji Dergisi*, 12, 17-25.
- Erözkan, A. (2013). The effect of communication skills and interpersonal problem solving skills on social self-efficacy. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 13(2), 739-745.
- Hermann, K. S., ve Betz, N. E. (2006). Path models of the relationships of instrumentality and expressiveness, social self-efficacy, and self-esteem to depressive symptoms in college students. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 25, 1086-1106.
- Hetherington, E. M., ve Parke, R. D. (1986). *Child psychology a contemporary viewpoint*. (3rd Ed.), McGraw-Hill Book Company.
- Karademas, E. C. (2006). Self-efficacy, social support and well-being: The mediating role of optimism. *Personality and Individual Differences*, 40(6), 1281-1290. doi:10.1016/j.paid.2005.10.019

- Karahan, T. F., Sardoğan, M. E., Özkamalı, E., ve Menteş, Ö. (2016). Lise öğrencilerinde sosyal yetkinlik beklentisi ve otomatik düşüncelerin, yaşanan sosyal birim ve cinsiyet açısından incelenmesi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(26), 35-45.
- Kaşık, D. Z. (2009). *Ergenlerde karar verme stilleri ve algılanan sosyal destek düzeylerinin sosyal yetkinlik beklentisi ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Kulaksızoğlu, A. (2001). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Yayınları.
- Levinson, D. J. (1986) A conception of adult development. *American Psychologist*, 41, 3-13.
- Saygın, Y. (2008). *Üniversite öğrencilerinin sosyal destek, benlik saygısı ve öznel iyi oluş düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Selçuk Üniversitesi.
- Terzi, Ş. (2016). Üniversite öğrencilerinin psikolojik dayanıklılıkları ve algıladıkları sosyal destek arasındaki ilişki. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(29), 1-11.
- Topçugil, N. (2002). *Ankara defterdarlığı gündüz bakımevine devam eden 3-6 yaş grubundaki çocukların aile işlevselliğinin değerlendirilmesi ve aile işlevlerinin çocukların psikolojik, sosyal ve fiziksel gelişimleri üzerindeki etkisinin araştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Traş, Z., ve Arslan, E. (2013). Ergenlerde sosyal yetkinliğin, algılanan sosyal destek açısından incelenmesi. *İlköğretim Online*, 12(4), 1133-1140.
- Wang, L., Tao, H., Bowers, B. J., Brown, R., ve Zhang, Y. (2018). Influence of social support and self-Efficacy on resilience of early career registered nurses. *Western Journal of Nursing Research*, 40(5), 648-664. doi:10.1177/0193945916685712
- Wright, S. L., ve Perrone, K. M. (2010). An examination of the role of attachment and efficacy in life satisfaction. *Counseling Psychologist*, 38, 796-823. doi:10.1177/0011000009359204
- Wright, S. L., Wright D. A., ve Jenkins-Guarnieri (2013). Development of the Social Efficacy and Social Outcome Expectations Scale. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 46(3), 218-231. doi:10.1177/0748175613484042

- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarını yordayıcısı olarak yalnızlık sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(18), 167-176.
- Yıldırım, İ., ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 224-234.
- Yılmaz, E., Yılmaz, E., ve Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71-79.
- Zimmet, G. D., Powel, S. S., ve Farley, G. K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41.

Kaynakça Bilgisi / Citation Information

Bakioglu, F. (2019). Üniversite öğrencilerinde sosyal yeterliğin algılanan sosyal destek açısından incelenmesi. *OPUS-Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 11(18), 1858-1875. DOI: 10.26466/opus.544883